

EXPOSICIÓ ITINERANT
A ESCENA. PERSONATGES BROSSIANS

TOT

**Una veu en l'aire va i diu:
L'univers
em sembla una olla grandiosa on
la pressió nuclear no para de
crear
estats de vida.**

Ventall de poemes urbans, 1988

Joan Brossa

Presentació

‘A escena. Personatges brossians’ és una mostra concebuda per Glòria Bordons i Judith Barnés dedicada a **la transversalitat teatral que és present a tota l’obra de Joan Brossa**. Poemes visuals, objectes, cartells i poemes escrits estan poblats de personatges no només “teatral” com ara els que vénen de la *commedia dell’arte*, sinó també populars, treballadors, anònims o indicadors d’un caràcter, un defecte, una virtut, etc.

La mostra es construeix a partir de **la relació analògica entre la lletra, la il·lustració o l’objecte** amb un tipus determinat de personatge. L’espectador és aconduït, d’una forma molt didàctica, per un laberint de comparacions, metàfores, ironies, etc. En definitiva, diàlegs que li permeten donar resposta a injustícies socials, despertar algunes emocions o bé reflexionar sobre el món en què vivim.

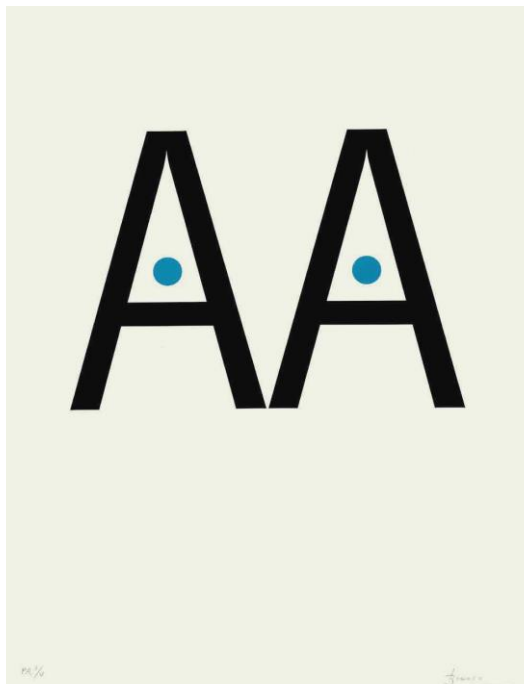
Diàleg, 1989

Peces de l'exposició

L'exposició està formada per **18 poemes visuals, 9 poemes objecte i 5 cartells**. De tota manera, el nombre de peces exposades pot variar en funció de l'espai en què s'hagin d'exhibir. Altrament, **8 poemes escrits** completen el discurs. Aquests poden integrar-se en uns vinils o bé en un fulletó de sala.

A banda de les peces originals, la mostra s'acompanya d'una **projecció** amb fotografies de Joan Brossa i amb una acció realitzada al Museu del Joguet de Catalunya (Figueres) a partir de la peça "Les angúnies d'en Titella o la família encantada".

Per tal de donar un caire participatiu a l'exposició i de fomentar la visita d'escoles i famílies, s'ha creat un **joc de pistes** per descobrir qui és el personatge entremaliat que ha robat el llapis al poeta. El joc de pistes es presenta imprès i plegat en un full DIN-A3. Altrament, 8 peces de la mostra tenen un adhesiu específic per indicar que aquelles peces fan referència al joc de pistes. També en un lloc visible s'inclou el **rètol "Fotografia't amb el personatge brossià que més t'agradi i comparteix-lo a Twitter"**.

Poema visual, 1988

*Caminada popular de Segàs.
Ruta romànica, 1989*

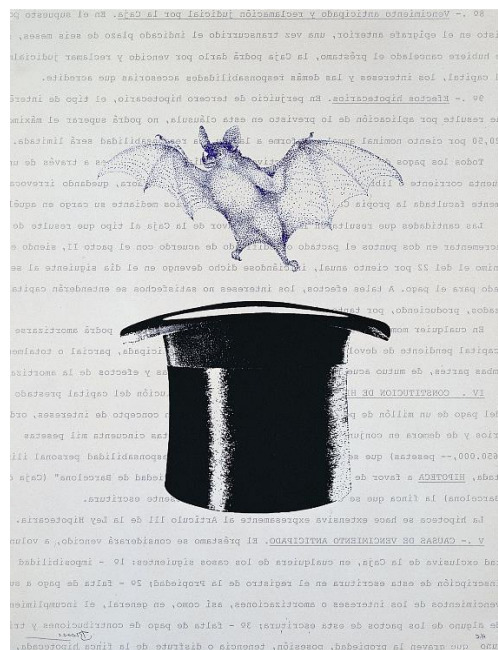
Parella, 1989

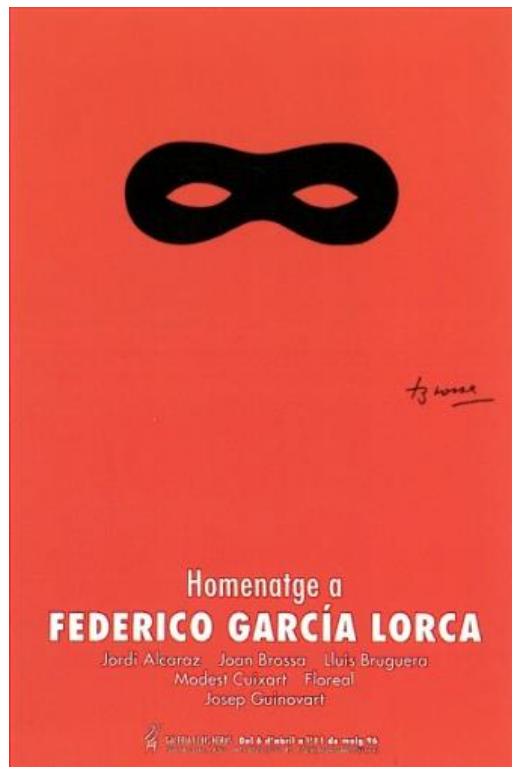
Perfil, 1988 - 1989

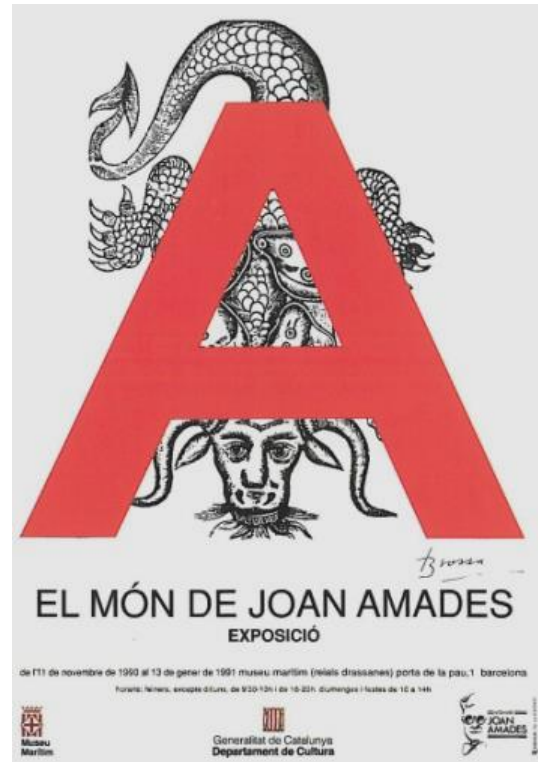
18 de juliol, 1969 - 1982

Vampir, 1989

Homenatge a Federico García Lorca,
1996

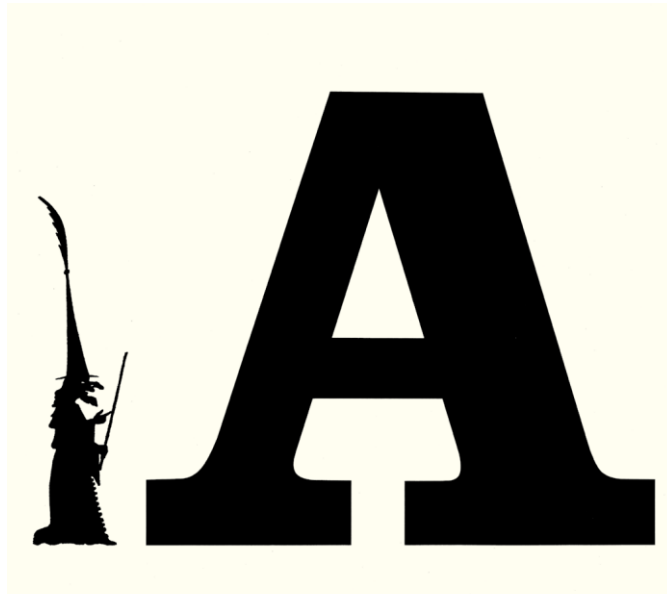
El món de Joan Amades, 1991

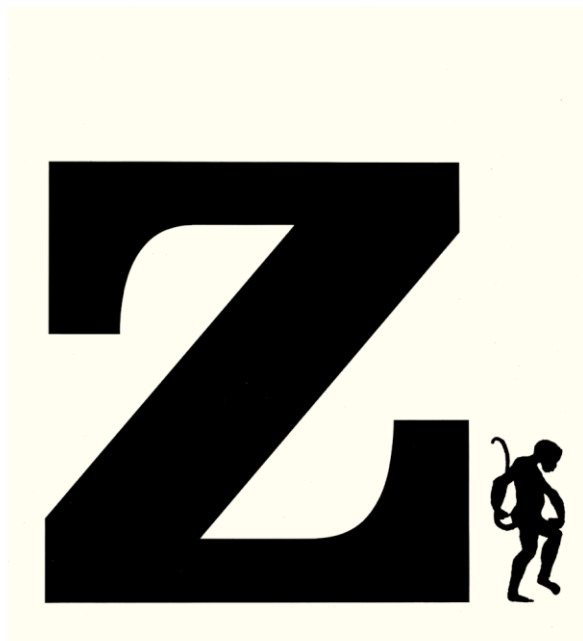
Jardiner, 1985 - 1988

Faroner, 1988

Poema visual, 1989

Poema visual, 1989

L'exposició en imatges

Itinerància

Els **requeriments bàsics** que es demanen a tots els espais que vulguin exhibir-la són:

- ✧ Disposar d'un espai d'entre 70 i 100 m².
- ✧ Disposar d'una pantalla i d'un projector.
- ✧ Disposar d'estructures per penjar els cartells i els poemes visuals.
- ✧ Disposar de taules o vitrines on poder posar els poemes objecte.
- ✧ Gaudir de les condicions de seguretat necessàries.

A banda d'oferir la itinerància de l'exposició, la Fundació Joan Brossa proposa un seguit d'**activitats paral·leles** com a complement de la mostra:

- ✧ Visita dinamitzada per a tota classe de públic.
- ✧ Conferència "Brossa performàtic".
- ✧ Club de lectura "La poesia escènica de Joan Brossa".
- ✧ Taller de poesia "Crea un plat-personatge" per a nens d'entre 5 i 12 anys.
- ✧ Accions teatrals¹.

Pel que fa al **pressupost de la itinerància**¹, variarà en funció de les activitats complementàries que es vulguin realitzar, si és el cas. Aquest seria un model de pressupost:

¹ El desenvolupament d'accions teatrals al centre expositiu s'hauria de pactar directament amb les diferents companyies implicades: Els Pirates Teatre, Maduixa Teatre i Addaura Dansa, serien algunes de les possibilitats. Per la seva banda, la Fundació Joan Brossa s'encarregaria de posar en contacte el centre expositiu amb la companyia teatral.

CONCEPTE	DESPESA <i>(IVA no inclòs)</i>
Coordinació de l'exposició	800 €
Drets d'exposició	500€
Adaptació tècnica de l'exposició	200€
Visita guiada inaugural per part dels comissaris	200€
Activitats complementàries ¹	
Visita dinamitzada. 1h.	150 €
Conferència. 1h.	150 €
Club de lectura. 1.30h.	180 €
Taller de poesia. 2h.	200€

¹ El pressupost d'aquestes activitats no inclou el desplaçament de les persones encarregades de dur-les a terme. En cas que es pugui arribar a l'equipament amb la Xarxa de Transports Metropolitans de Barcelona no caldrà fer cap despesa de desplaçament extra.

Joan Brossa

Joan Brossa (Barcelona, 19 de gener de 1919 – 30 de desembre de 1998) és un dels poetes avantguardistes catalans més importants del segle XX. Va començar a escriure ocasionalment quan fou mobilitzat durant la Guerra Civil espanyola. Un cop tornat a Barcelona (1940), va conèixer J.V. Foix, Joan Miró i Joan Prats. Gràcies als seus consells i dins d'una línia neosurrealista va començar a escriure sonets, proses, odes i teatre (que ell anomenava «poesia escènica»). L'any 1941 i d'acord amb els paràmetres futuristes, va fer els primers poemes visuals (que aleshores anomenava «experimentals»). El seu primer *objet trouvé* és de 1943, el seu primer aparellament d'objectes distants és de 1950 i la seva primera instal·lació, en l'aparador d'una sastreria, és de 1956. L'any 1948 havia fundat la revista *Dau al Set* amb Antoni Tàpies, Joan Ponç, Modest Cuixart, Arnau Puig i Joan-Josep Tharrats; i l'any 1951 havia participat en l'exposició del grup a la Sala Caralt amb tres poemes experimentals.

A partir de 1950 i a causa dels contactes amb el poeta brasiler João Cabral de Melo la poesia de Brossa (amb el llibre *Em va fer Joan Brossa*) féu un tomb radical vers el compromís social. Aquest interès polític també el manifestà Brossa en odes, sonets i obres de teatre d'una estructura més tradicional (com ara *El pedestal són les sabates* de 1955, entre els llibres de poesia, o *Els beneficis de la nació* de 1958 i *Or i sal* de 1959, entre els de teatre). Al costat, però, hi hagué un interès conceptual, que desenvolupà especialment a partir dels anys seixanta (*Poemes civils*, 1960; *El saltamartí*, 1963, etc.). Això el portà durant aquella dècada a experimentar a fons amb la poesia visual i els poemes objecte, uns gèneres que mai més ja no abandonaria. L'any 1960 participà, convidat per Miró, a l'exposició *Poètes, peintres, sculpteurs* a la Galeria Maeght de París. Simultàniament iniciava les col·laboracions amb artistes com ara Antoni Tàpies o Joan Miró, que a poc a poc aniria ampliant cap a valors de la plàstica de totes les generacions: Eduardo Chillida, Frederic Amat, Perejaume, Alfons Borrell, José Niebla, etc. En tots els casos, el resultat són llibres ben singulars com ara *Novel·la* (1965, amb Tàpies), una obra mestra d'art conceptual, o *Tres Joans* (1978, amb Miró), on la complicitat entre el veterà pintor i el poeta és total. D'altra banda, dins del món de la poesia visual, fou reconegut des del principi i l'any 1971 participaria ja en exposicions col·lectives tant a Catalunya com a l'estranger.

Paral·lelament, a partir de la sorpresa que va suposar en el moment de la seva publicació *Poesia Rasa* (1970) (selecció de llibres escrits des de 1943, continuada a *Poemes de seny i cabell* i a *Rua de llibres*) i els sis volums de *Poesia escènica* (entre 1973 i 1983) Brossa s'anà imposant com una de les figures cabdals de la literatura catalana contemporània, alhora que començava a ser reconegut internacionalment com a artista plàstic.

De mica en mica l'obra de Brossa era requerida arreu, però d'ençà de la seva primera antològica a la Fundació Joan Miró de Barcelona (1986), les exposicions esdevingueren una constant per al poeta. Entre elles, la del Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía de Madrid (1991) li atorgà autèntica anomenada internacional. A més, la seva obra havia arribat al carrer mitjançant els anomenats «poemes corporis», com ara el *Poema visual transitable* del velòdrom de Barcelona (1984). Aquests poemes van anar esdevenint un paisatge habitual per als barcelonins i per als habitants de ciutats del voltant de la capital catalana, però també de Mallorca, d'Andorra i, fins i tot, de llocs tan allunyats com Frankfurt am Main i L'Havana. Una altra fita important en la seva carrera artística fou l'exposició *Joan Brossa, entre les coses i la lectura* al Palau de la Virreina de Barcelona l'any 1994. Brossa omplí tot el palau d'instal·lacions inèdites i demostrà així la seva capacitat de transformar la realitat i sorprendre l'espectador.

Joan Brossa al terrat de casa. Anys 50.
Fotògraf: Roman Ferrer.

De tota manera, el capteniment per la plàstica mai no va suposar una interrupció de la seva enorme obra literària i teatral. Pel que fa a l'escena, ja des dels anys quaranta havia escrit accions-espectacle (precedents dels happening i les performances) i més tard va derivar cap a tota mena de gèneres parateatral, com ara els monòlegs de transformació, els ballets i els concerts, alhora que aprofundia en el teatre de text, els llibrets d'òpera o els guions cinematogràfics (a part d'uns projectes de 1948, és de tothom coneguda la seva aportació al cinema de Pere Portabella). Són remarcables les col·laboracions amb els músics Josep M. Mestres Quadreny, i Carles Santos, amb els quals aconseguí relleu internacional gràcies a estrenes com Suite bufa (amb Mestres) a Bordeus i a Nova York l'any 1966 o Concert irregular (amb Santos) a St. Paul-de-Vence el 1968.

Pel que fa a la poesia pròpiament dita, en la dècada dels setanta començà a desenvolupar un nou gènere poètic, la sextina, forma medieval amb la qual experimentà fins als límits (els seus quatre llibres de sextines són recollits a Viatge per la sextina, 1987). En els seus últims poemaris, es constata una continguda i emotiva reflexió sobre la vida i la mort, plena de digressions i serenitat (Passat festes 1995, La clau a la boca 1997, Sumari astral, 1999). Els darrers anys de la seva vida va rebre premis per a tots els gèneres que havia practicat i des de tota mena d'instàncies. Entre d'altres, el Premi Ciutat de Barcelona, 1987; la medalla Picasso de la Unesco, 1988; el Premi Nacional d'Arts Plàstiques de la Generalitat de Catalunya, 1992; o la Medalla d'Or de les Belles Arts del Ministerio de Cultura, 1996. L'any 1999, en ocasió del seu 80è aniversari, havia de rebre el doctorat honoris causa per la Universitat Autònoma de Barcelona, la qual cosa fou ja a títol pòstum a causa de la seva mort inesperada.

En el terreny internacional cal remarcar la presència de Brossa a l'Art'20 de Basilea (1989) i a les biennals de São Paulo (1994) i de Venècia (1997) i les exposicions individuals a Munic (1988), Nova York (1989), Ceret-Cotlliure (1990), Houston (1990), Londres (1992), Marsella (1993), Malmö (1993), París (1995), Kassel (1998) o Mèxic i Monterrey (1998), entre d'altres. Després de la seva mort, fou la gran antològica de 2001 a la Fundació Joan Miró de Barcelona la que atorgà a Joan Brossa la consagració definitiva. Des del 2005 i fins a l'actualitat altres exposicions antològiques seves han recorregut diverses ciutats de Xile, Brasil, Argentina, Portugal, Àustria, Txèquia, Suècia, França, Alemanya i Polònia.

Fundació Joan Brossa

La Fundació Joan Brossa es constituí el 20 d'octubre de 1999 amb el propòsit de **promoure i conservar l'obra del poeta i difondre el seu missatge a un ampli nombre de lectors i espectadors**. Entre d'altres objectius figuren l'organització i classificació de la seva obra, el foment d'accions destinades a un major coneixement i divulgació tant del poeta com de la cultura catalana, i la concessió de premis, beques i ajuts destinats a la investigació i a la formació. La idea arrenca del testament de Joan Brossa, on deixava totes les seves pertinences a la Fundació que es creés amb el seu nom i delegava en Pepa Llopis, la seva companya, la capacitat per endegar-la.

La Fundació ha tingut diverses seus d'ençà de la seva creació. Actualment, l'entitat es troba a l'edifici de **La Seca**, l'antiga fàbrica de la moneda de la Corona d'Aragó mentre que el fons artístic, l'arxiu personal i la biblioteca del poeta han estat cedits en dipòsit al MACBA. El treball col·lectiu amb aquest Museu vol contribuir a convertir Joan Brossa en un referent literari, artístic, cultural i social de la Catalunya contemporània.

Programa d'activitats. La Fundació desenvolupa anualment un programa d'activitats ben ampli adreçat a tot tipus de públic. Algunes de les propostes més destacades són: exposicions temporals a la seu de l'entitat, mostres itinerants a partir del fons de la Fundació, itineraris urbans, tallers de poesia, clubs de lectura, recitals poètics, presentacions de llibres, etc. D'altra banda, l'entitat ha consolidat un projecte educatiu que té per objectiu fomentar la reflexió i la creativitat de les noves generacions. Des de la Fundació també es treballa amb altres entitats culturals afins amb la voluntat de teixir una constel·lació brossiana que mostri el vessant més polièdric i transversal del poeta.

Contacte

Judith Barnés: jbarnes@fundaciojoanbrossa.cat

Adreça: C/ La Seca, 2, baixos – 08003, Barcelona

Telèfon: 93 458 99 94

Web: www.fundaciojoanbrossa.cat